ارزشیابی مستمر

الف) آیه و حدیث: (۱ نمره)

۱ ✪ آیهٔ ﴿اِنَّما یُریدُ اللهُ لِیُذهِبَ عَنکم ..... اَهلَ البَیتِ وَ ..... تطهیراً﴾ را تکمیل کنید.

(مشهد ـ مدرسهٔ شاهد وارثان نور ـ دی ۹۷)

۲ حدیث ثقلین «اِنّی تارِکٌ فیکُمُ الثَّقَلینِ ...» کدام عوامل را مانع گمراهی مسلمانان معرفی می‌نماید؟

ب) درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را مشخّص کنید. (۰/۵)

۳ مسئولیت «مرجعیت علمی» با ختم نبوت پایان می‌پذیرد. ☐ درست ☐ نادرست

۴ کتاب قرآن، آخرین کتاب آسمانی است و نیازی به آوردن کتاب جدیدی نیست. ☐ درست ☐ نادرست

ج) جمله‌های زیر با کلمه‌ها یا عبارت‌های مناسب کامل کنید. (۰/۵)

۵ امام همهٔ مسئولیت‌های پیامبر اکرم(ص) جز ..... را دارد.

۶ حضرت فاطمه (س) جزء اهل بیت است و اگرچه عهده‌دار امامت نبوده، اما علم و ..... کامل دارد.

(تهران ـ مدرسهٔ شهدای مؤتلفه اسلامی ـ دی ۹۶)

د) گزینهٔ مناسب را انتخاب کنید. (۱)

۷ آیهٔ شریفهٔ ﴿یا اَیُّهَا الَّذینَ آمَنُوا اَطیعُوا اللهَ وَ اَطیعُوا الرَّسولَ وَ اُولِی الاَمرِ مِنکُم﴾ مربوط به کدام‌یک از آیات یا روایات تعیین امام(ع) به جانشینی بعد از پیامبر(ص) است؟

الف) حدیث جابر ب) آیهٔ انذار ج) حدیث منزلت د) حدیث غدیر

۸ چرا ضروری است که امامان(ع) نیز مانند رسول خدا(ص) معصوم از گناه و خطا باشند؟

الف) زیرا مانند پیامبر وظیفهٔ دریافت و ابلاغ وحی را بر عهده دارند.

ب) زیرا بعد از پیامبر(ص)، دو مسئولیت رهبری و مرجعیت دینی مسلمانان را برعهده دارند.

ج) زیرا باید بتوانند جزئیات احکام را بیان کنند.

د) زیرا امامان(ع) مانند پیامبران (ع) دارای وظایفی یکسان هستند.

هـ) به سؤال‌های زیر پاسخ دهید.

۹ توضیح دهید چرا قرآن کریم و پیامبر(ص) دربارهٔ دو مسئولیت «مرجعیت دینی» و «ولایت ظاهری» سکوت نکرده‌اند؟ (۲)

۱۰ چرا تنها خداوند می‌تواند فرد شایستهٔ مقام امامت را معرفی کند؟ (۱/۵)

۱۱ دو مورد از نکاتی را که پیامبر(ص) در ارتباط با قرآن و اهل بیت (ع) در حدیث ثقلین بیان فرمودند بنویسید. (۱/۵)

۱ ﴿الرِّجسَ - یُطَهِّرَکُم﴾ (۰/۵) ۲ کتاب خدا (۰/۲۵) و عترت (اهل بیت) (۰/۲۵) ۳ نادرست (۰/۲۵) ۴ درست (۰/۲۵) ۵ دریافت و ابلاغ وحی (۰/۲۵) ۶ عصمت (۰/۲۵) ۷ گزینهٔ «الف» (۰/۵) ۸ گزینهٔ «ب» (۰/۵) ۹ زیرا قرآن کریم، هدایتگر مردم در همهٔ امور زندگی است و ممکن نیست نسبت به این دو مسئولیت مهم که به شدّت در سرنوشت جامعهٔ اسلامی تأثیرگذار است، بی‌تفاوت باشد. (۱) همچنین پیامبر اکرم(ص) آگاه‌ترین مردم نسبت به اهمیت و جایگاه این مسئولیت‌هاست و نمی‌تواند از کنار چنین مسئلهٔ مهمی با سکوت و بی‌توجهی بگذرد. (۱) ۱۰ از آنجا که امام(ع) همهٔ مسئولیت‌های پیامبر اکرم(ص) جز دریافت و ابلاغ وحی را دارد، باید همان صفات و ویژگی‌های پیامبر (ص) مانند عصمت را داشته باشد تا مردم به وی اطمینان کنند و راهنمایی‌های او را بپذیرند. (۰/۷۵) البته تشخیص عصمت برای انسان‌ها ممکن نیست؛ و همان‌طور که پیامبر از طرف خدا معرفی و معین می‌شود، تنها خداوند است که می‌تواند فرد شایستهٔ مقام امامت را معرفی کند و به مردم بشناساند. (۰/۷۵) ۱۱ همان طور که قرآن و پیامبر (ص) از هم جدا نمی‌شوند، قرآن و اهل بیت نیز همواره با هم‌اند. (۰/۷۵) ۲- همان‌طور که قرآن همیشگی است، وجود معصوم نیز در کنار آن همیشگی است. (۰/۷۵)

درس ۸: جان و جانشین پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم

مفاهیم آموزشی

هدف درس: تبیین ویژگی‌ها و فضایل امیر مؤمنان علی (ع) به عنوان جانشین شایستهٔ پیامبر اکرم (ص)

ـ امیرالمؤمنین، علی (ع) شخصیتی است که همهٔ مسلمانان، ایشان را رهبر و پیشوای خود می‌دانند.

ـ شیعیان، امام علی (ع) را امام اوّل و اوّلین جانشین بعد از پیامبر (ص) می‌دانند.

ـ اهل سنّت ایشان را خلیفهٔ چهارم خود محسوب می‌نمایند.

پرورش در دامان پیامبر (ص)

- امیر مؤمنان، علی (ع) ده سال قبل از بعثت پیامبر (ص) در خانهٔ کعبه به دنیا آمد.
- «علی» به معنای «والا» و «بلندمرتبه» است.
- امام علی (ع) سه یا چهار سال بیشتر نداشت که به خانهٔ پیامبر آمد و تا چندین سال نزد ایشان زندگی می‌کرد.
- پیامبر (ص) هنگام نزول وحی به امام علی (ع) فرمود: «... بی‌گمان آنچه را من می‌شنوم تو هم می‌شنوی و آنچه را من می‌بینم تو هم می‌بینی، جز اینکه تو پیامبر نیستی، بلکه وزیر هستی و تو هر آینه بر راه خیر می‌باشی».

بخشی از فداکاری‌های امام علی (ع) در راه اسلام:

۱- خوابیدن در جای پیامبر (ص) در هنگام توطئهٔ دشمنان برای کشتن آن حضرت، ۲- رشادت و قهرمانی بی‌نظیر در جنگ بدر، ۳- استقامت و فداکاری در جنگ اُحد با وجود زخم‌های فراوان، در حالی که بیشتر مسلمانان فرار کرده بودند.، ۴- شکست دادن پهلوان عرب «عَمروبن عبدود» در جنگ خندق، ۵- فتح قلعه‌های خیبر، ۶- شکستن بت‌های خانهٔ کعبه در هنگام فتح شهر مکه

- پیامبر (ص) در سال یازدهم هجرت، در حالی که سر بر دامان حضرت علی (ع) گذاشته بود، جان به جان آفرین تسلیم کرد.

پیامبر (ص) بارها حضرت علی (ع) را به عنوان امیرالمؤمنین، برادر، وصی و جانشین به مردم معرفی کرده بود.

امیرالمؤمنین علی (ع) از دیدگاه پیامبر (ص)

- شخصیت والا و بی‌مانند حضرت علی (ع) نتیجهٔ تربیت مستقیم پیامبر اکرم (ص) بود.

پیامبر اکرم (ص) در مورد حضرت علی (ع) فرمود: «سوگند به خدایی که جانم در دست قدرت اوست، این مرد، شیعیان و پیروان او، رستگارند و در روز قیامت، اهل نجات‌اند».

سپس فرمود: «این مرد اولین ایمان آورندهٔ به خدا، وفادارترین شما در پیمان با خدا، راسخ‌ترین شما در انجام فرمان خدا، صادق‌ترین شما در داوری بین مردم، بهترین شما در رعایت مساوات بین آنها و ارجمندترین شما نزد خداست.»

شیعه به معنای «پیرو» است. شیعه مسلمانی است که به فرمان خدا و پیامبر (ص)، امیرالمؤمنین (ع) را جانشین پیامبر می‌داند و از او پیروی می‌کند.

ویژگی‌های امیرمؤمنان علی (ع)
- در میدان جنگ، شجاع‌ترین
- در محراب عبادت، عابدترین
- در مقام قضاوت، دقیق‌ترین
- در کلاس درس، عالم‌ترین
- در بلاغت و زیبایی سخن، بلیغ‌ترین
- در عرصهٔ حکمرانی، عادل‌ترین

از فضیلت‌های امام علی (ع)
۱- علم بی‌کران
۲- عدالت بی‌مانند

۱- علم بی‌کران: یکی از ابعاد شگفت‌انگیز شخصیت امیرالمؤمنین (ع)، علم و معرفت وی بود.

امام علی (ع) در جهان‌شناسی، انسان‌شناسی، دین‌شناسی، حکومت و کشورداری، نظام اجتماعی و اقتصادی، اخلاق و فضیلت و سایر موضوعات مورد نیاز هدایت و سعادت انسان، سخن گفته و ما را راهنمایی کرده است.

- کتاب «نهج‌البلاغه» که بخشی از سخنرانی‌ها، نامه‌ها و پند و اندرزهای ایشان را در خود جای داده، حکایتگر این دانش بی‌مانند است.
- ابن ابی‌الحدید که از دانشمندان بزرگ اهل سنّت است، شرح مفصلی بر نهج‌البلاغه نوشته است.

- امیرالمؤمنین (ع) جز نزد پیامبر اکرم (ص) نزد کسی دیگر شاگردی نکرده بود.
- در حقیقت، دانش ایشان متصل به دانش پیامبر بود و دانش پیامبر نیز از وحی الهی سرچشمه می‌گرفت.

پیامبر اکرم (ص) در همین باره فرمود: «من شهر علم هستم و علی درِ آن است. هر کس این علم را بخواهد، باید از درِ آن وارد شود.»

۲- عدالت بی‌مانند:

- حضرت علی (ع) از همان آغاز حکومت خود با الگو قرار دادن سیره و روش پیامبر (ص) مبارزه با تبعیض و نابرابری و برقراری عدالت را سرلوحهٔ کار خود قرار داد.
- در روزهای آغازین حکومتش فرمود: «... من حقّ مردم مظلوم را از اینان باز می‌ستانم و از این پس سهم همهٔ مسلمانان را از بیت‌المال به‌طور مساوی خواهم داد.»

دلایل برکناری معاویه توسط امام علی (ع)
۱- به ناحق به پست و مقام رسیده بود.
۲- به شیوهٔ پادشاهان و امپراطوران ستمگر حکومت می‌کرد.

- عدالت‌ورزی امیرالمؤمنین (ع) و توجهش به محرومان و فقیران و زندگی سادهٔ ایشان سرمشقی برای ما مسلمانان است.

@Konkur_Proof

پیام آیات قرآن

﴿اِنَّ الَّذینَ آمَنوا وَ عَمِلُوا الصّالِحاتِ اُولٰئِكَ هُم خَيرُ البَرِيَّةِ﴾ (بیّنه، ۷)

ترجمه: کسانی که ایمان آوردند و کارهای شایسته انجام دادند، اینان بهترین مخلوقات‌اند.

پیام آیه: ۱- بهترین شدن، در گرو ایمان است و بدترین‌ها اهل کفر هستند.

۲- ایمان به شرطی ثمربخش است که همراه با عمل صالح باشد.

تفکر در حدیث ۹۹

در این دو ... .

۱- میان حدیث اوّل و حدیث ثقلین چه رابطه‌ای وجود دارد؟ در حدیث ثقلین آمده است که عترت و قرآن از یکدیگر جدایی‌ناپذیرند و یکی از مصادیق عترت حضرت علی (ع) است که هر دو حدیث، بر با هم بودن و جدایی‌ناپذیر بودن قرآن و امام (ع) تأکید دارد. اگر در تمسک به قرآن کریم، وجود امام علی (ع) و اهل بیت (ع) و نقش ارزنده و سازندهٔ آنها نادیده گرفته شود، از قرآن جز اسم و رسم چیزی باقی نخواهد ماند به‌عبارتی هر دو، هدایتگران امّت اسلام‌اند و امکان ادامهٔ راه بدون این دو وجود ندارد.

۲- حدیث دوم چگونه با بحث عصمت، عدالت و علم امام ارتباط دارد؟ عصمت چیزی غیر از «همراهی همیشگی با حق و صواب و عدم اشتباه در گفتار و کردار» نیست و با حدیث دوم، عصمت آن حضرت از هر نوع گناه و خطا ثابت می‌شود.

البته عدالت و علم نیز در دل عصمت وجود دارند یعنی کسی که همواره با حق باشد تمام رفتارهایش نیز مبتنی بر عدالت است و کاری خلاف عدالت انجام نمی‌دهد و چنین شخصی علمش نیز حق است یعنی در اندیشه و دانش او خطا راه ندارد.

زیرا داشتن ویژگی عصمت، یعنی معصوم بودن از گناه و خطا دلیل بر، بر حق بودن علی (ع) و معرفی ایشان به عنوان امام از جانب خداست.

تفکر در حدیث ۱۰۱

این حدیث شریف ... :

۱- اثبات مرجعیت دینی امام علی (ع) بعد از پیامبر (ص).

۲- حضرت علی (ع) در علم خود معصوم است.

۳- حضرت علی (ع) نیز همان علم و معرفتی که پیامبر از آن بهره‌مند بود را دارا بود.

ارزشیابی مستمر

الف) آیه و حدیث: (۱نمره)

۱ **آیهٔ شریفهٔ ﴿اِنَّ الَّذینَ آمَنوا وَ عَمِلُوا الصّالِحاتِ اُولٰئِكَ هُم خَيرُ البَرِيَّةِ﴾ در مورد چه کسانی نازل شده است؟**

(تهران ـ مدرسهٔ شهدای مؤتلفه اسلامی ـ دی ۹۶)

۲ **حدیث شریف «عَلِیٌّ مَعَ الحَقِّ وَ الحَقُّ مَعَ عَلِیٍّ» به کدام‌یک از ویژگی‌های حضرت علی (ع) اشاره دارد؟**

ب) درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را مشخص کنید. (۰/۵)

۳ **پیامبر (ص) از کلمهٔ «شیعه» که ترجمهٔ آن «پیرو» می‌شود، استفاده کرده و پیروی از امام علی (ع) را سبب رستگاری دانسته است.** ☐ درست ☐ نادرست

۴ ✪ **در حقیقت دانش امام علی (ع) مستقیماً از وحی الهی سرچشمه می‌گرفت.** ☐ درست ☐ نادرست

ج) جمله زیر را با کلمه‌ها یا عبارت‌های مناسب کامل کنید. (۰/۵)

۵ **ابوطالب به پیشنهاد پیامبر (ص) نام فرزند خود را «علی» گذاشت که به معنای ..... و ..... است.**

(مشهد ـ مدرسهٔ شاهد وارثان نور ـ دی ۹۷)

د) گزینهٔ مناسب را انتخاب کنید. (۱)

۶ ✪ **حضرت علی (ع) در شعب ابی‌طالب و به هنگام محاصرهٔ اقتصادی چه مسئولیتی را عهده‌دار بود؟**

الف) مذاکره برای رفع محاصره
ب) تأمین مایحتاج محاصره‌شدگان
ج) حفظ جان رسول خدا (ص)
د) حفاظت از اموال مسلمانان

۷ **پیامبر (ص)، امام علی (ع) و امامان پس از او را به چه چیزی تشبیه کرده است؟**

الف) ماه و یازده ستاره
ب) خورشید پشت ابر
ج) خورشید صبحگاهی
د) ستارگان آسمان

@KonkurVIPBook

هـ) به سؤال‌های زیر پاسخ دهید.

۸ چهار مورد از ویژگی‌های امیرمؤمنان (ع) در بررسی بزرگان علم و دانش را بنویسید. (۲)

۹ ✪ دو مورد از فضیلت‌های حضرت علی (ع) را نام ببرید. (۱)

۱۰ امام علی (ع) پس از قبول خلافت چه کسی را الگو قرار داد و سرلوحهٔ کار ایشان چه بود؟ (۱)

۱۱ نخستین اقدام امیرمؤمنان در فردای خلافت چه بود؟ واکنش مردم به این اقدام را بنویسید. (۱)

(زابل ـ مدرسهٔ رضوان ـ خرداد ۹۷ با اندکی تغییر)

۱ امام علی (ع) و پیروان ایشان (۰/۵) ۲ عصمت (۰/۵) ۳ درست (۰/۲۵) ۴ نادرست (۰/۲۵) ۵ والا (۰/۲۵) – بلند مرتبه (۰/۲۵)
۶ گزینهٔ «ج» (۰/۵) ۷ گزینهٔ «د» (۰/۵) ۸ ۱– در میدان جنگ، شجاع‌ترین (۰/۵)، ۲– در محراب عبادت، عابدترین (۰/۵)، ۳– در مقام قضاوت، دقیق‌ترین (۰/۵)، ۴– در کلاس درس، عالم‌ترین (۰/۵) ۹ ۱– علم بی‌کران (۰/۵)، ۲– عدالت بی‌مانند (۰/۵) ۱۰ ایشان از همان آغاز با الگو قرار دادن سیره و روش پیامبر (ص) (۰/۵) مبارزه با تبعیض و نابرابری و برقراری عدالت را سرلوحهٔ کار خود قرار داد. (۰/۵)
۱۱ ایشان پس از پرداخت هزینه‌های عمومی کشور از بیت‌المال، باقی‌ماندهٔ آن را میان مردم به‌طور مساوی تقسیم کرد. (۰/۵) محرومان خوشحال شدند؛ اما عده‌ای که دوره‌های قبل دریافت‌های ویژه و کلان داشتند، اعتراض کردند. (۰/۵)

درس ۹: وضعیت فرهنگی، اجتماعی و سیاسی مسلمانان، پس از رحلت رسول خدا ﷺ

مفاهیم آموزشی

هدف درس: تبیین مشکلات ائمهٔ اطهار (ع) در همراه نمودن مردم با خود

بر اساس تدبیر حکیمانهٔ خداوند، امیرالمؤمنین (ع) و امامان معصوم (ع) جانشینی رسول خدا (ص) را برعهده گرفتند و از جانب خدا به ولایت و رهبری جامعه برگزیده شدند.

خلاصه‌ای از رخدادهای عصر ائمه (ع)

پس از رحلت رسول خدا (ص) نظام حکومت اسلامی که بر مبنای «امامت» طراحی شده بود، تحقق نیافت.

ـ امامان معصوم (ع) با وجود حضور در جامعه، فاقد قدرت و امکانات لازم برای اجرای همه‌جانبهٔ مسئولیت‌های خود شدند.

ـ فقط در یک دورهٔ کوتاه چهار سال و نه ماه، اداره حکومت به امام علی (ع) رسید و آن حضرت، عالی‌ترین نمونهٔ حکومت را عرضه کرد.

ـ بنی امیه کسانی بودند که سرسختانه با پیامبر اکرم (ص) مبارزه کرده بودند و فقط هنگامی تسلیم شدند که پیامبر اکرم (ص) شهر مکه را فتح کرد و آنان راهی جز تسلیم و اطاعت نداشتند.

ابوسفیان رهبری مشرکان را بر عهده داشت و حدود دو سال قبل از رحلت پیامبر (ص) به ناچار اسلام آورد.

ـ معاویه جنگ صفین را علیه امام علی (ع) به راه انداخت و در زمان امام حسن (ع) با بهره‌گیری از ضعف و سستی یاران امام، حکومت مسلمانان را به دست گرفت و خلافت رسول خدا (ص) را به سلطنت تبدیل کرد.

اقدامات زشت یزید:
- احکام خداوند، مانند نماز را به بازی و سخره می‌گرفت،
- آشکارا شراب می‌خورد،
- سگ بازی و میمون بازی می‌کرد و با آنها وارد مجالس می‌شد،
- نوهٔ گرامی پیامبر، امام حسین (ع) و یارانش را با وضع هولناکی به شهادت رساند،
- خانوادهٔ امام حسین (ع) را به عنوان اسیر، در شهرها گرداند.

توجه: امام علی (ع) بارها در سخنرانی‌های خود، مسلمانان را نسبت به سستی‌شان در مبارزه با حکومت بنی‌امیه بیم می‌داد آیندهٔ سرپیچی از دستورات امام و اختلاف و تفرقه میان مسلمانان و در نتیجه سوار شدن بنی‌امیه بر تخت سلطنت را می‌دید و آنان را بیم می‌داد.

ـ پس از سقوط بنی‌امیه، حکومت مسلمانان به دست بنی عباس افتاد.

ـ بنی عباس روش سلطنتی بنی‌امیه را ادامه دادند و در ظلم و ستم به اهل بیت پیامبر (ص) از چیزی فروگذار نکردند.

ـ اگر تحول معنوی و فرهنگی ایجاد شده در عصر پیامبر (ص) و دو میراث گران‌قدر آن حضرت ـ قرآن کریم و ائمهٔ اطهار (ع) ـ نبود، جز نامی از اسلام باقی نمی‌ماند.

مشکلات فرهنگی، اجتماعی، سیاسی پس از رسول خدا (ص)
۱– ممنوعیت نوشتن احادیث پیامبر اکرم (ص)
۲– تحریف در معارف اسلامی و جعل احادیث
۳– ارائهٔ الگوهای نامناسب
۴– تبدیل حکومت عدل نبوی به سلطنت

@KetabVIPBook